

УДК 811.161.2'373

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЯ АНТРОПОНІМІЯ У КАЗКАХ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Людмила Юрса
Людмила Гавриловська

*Львівський національний університет імені Івана Франка
катедра українського прикладного мовознавства
вул. Університетська, 1, кім. 233, 79001 Львів, Україна
тел.: 032 23943 55
ел. пошта: Lnuzhdak@ukr.net
ел. пошта: ludmyla.havrylovska@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3944-375X>
<https://orcid.org/0000-0002-7049-8559>*

Наше дослідження присвячене вивченню літературно-художньої антропонімії казок Василя Сухомлинського.

Визначили аспекти, які є домінуючими у формуванні літературно-художнього антропонімікону Василя Сухомлинського.

Антропоніми є важливим елементом художнього твору, оскільки сприяють побудові художнього образу, допомагають реалізувати авторську концепцію світобачення. Власні назви зараховують до універсальних категорій художнього тексту.

Робота письменника над антропонімним простором художнього тексту передбачає добирання власних назв із реального світу або створення за відомими моделями нових номенів. Власні назви допомагають читачеві краще сприйняти художній текст, розшифрувати авторський задум.

У наш час мовознавці все частіше цікавляться власними назвами в художньому тексті, про що свідчать численні наукові розвідки.

Антропоніми в літературній творчості Василя Сухомлинського ретельно відібрані, забезпечують реалістичність і правдивість створених образів. В аналізованих текстах виокремлено 41 літературно-художній антропонім, які, окрім номінативної функції, виконують ще локалізаційну, соціологічну, характеристичну, експресивно-оцінну, а також визначають авторське ставлення до персонажа. У роботі з'ясовано, що локалізаційна функція проявляється в тому, що автор добирає для персонажів – дітей селян, працюючих людей, з яскраво вираженими рисами характеру – християнські імена, максимально відтворюючи українські традиції.

Твори Василя Сухомлинського репрезентують різноманітну тематику та сюжет, становлять нерозривне художнє ціле, свідчать про унікальний ідіостиль автора, який зокрема відображають власні назви.

Особливості дослідження та аналізу художньої антропонімії виявляються в тому, що мовознавці вивчають антропонімію художнього тексту, зосереджуючи увагу на власних іменах людей, їх походженні, структурі, частотності вживання, соціальних і національних властивостях. Учені звертають увагу на незавершеність і відкритість класифікаційної моделі літературно-художніх онімів, пропонуючи власні класифікації антропонімів. Крім дослідження структури українського ономастикону з поділом антропонімікону, науковці класифікують літературно-художні антропоніми за функціонально-стилістичним навантаженням.

Ключові слова: ономастика, антропоніми, літературно-художні антропоніми, лінгвістика.

DOI:

Постановка проблеми. Однією з важливих проблем сучасної ономастики є дослідження антропонімікону художніх творів. Такі дослідження спрямовані на класифікацію антропонімів, їхнє виявлення і виокремлення в художньому тексті, характеристику їхніх особливостей та виконуваних функцій.

Проаналізувавши художні тексти Василя Сухомлинського, ми зробили висновки, що ці тексти насичені літературно-художніми антропонімами. Антропоніми в дитячих казках Василя Сухомлинського ретельно відібрані, вони забезпечують реалістичність і правдивість номінованих образів.

Найбільш численне місце в онімному просторі казок Василя Сухомлинського займають стилістично марковані літературні антропоніми. Такі антропоніми якомога точно характеризують персонажів, дають читачеві можливість скласти уявлення про них, відтворюють головні риси характеру.

Антропоніми в текстах казок Василя Сухомлинського виконують різні функції: номінативну, локалізаційну, соціологічну, експресивно-оцінну, характеристичну, а також визначають авторське ставлення до персонажа.

Джерельна база роботи – казки Василя Сухомлинського.

Теоретичне значення статті полягає у тому, що до аналізу залучено практично новий матеріал, який дасть змогу побачити безмежні можливості літературно-художньої антропонімії у художньому тексті, розширити параметри аналізу власних назв в українському мовознавстві. Фундаментальні теоретичні положення літературно-художньої ономастики загалом подано у працях Л. Белея, Г. Лукаш, В. Калінкіна, Ю. Карпенка. Стилiстичні функції власних назв у художній літературі досліджували Ю. Карпенко, А. Критенко, М. Рудяков та ін. Багато наукових студій присвячено аналізу онімного простору художнього твору окремих письменників. Так, Г. Шаповал досліджувала функції літературно-художніх антропонімів у творчості Леся Мартиновича; Г. Ярмоленко проаналізувала літературно-художні антропоніми в повісті Івана-Нечуя-Левицького “Старосвітські батюшки та матушки”; А. Вегеш розглянула функціонування літературно-художніх антропонімів у романі Мирослава Дочинця “Діти папороті”.

Попри численні ґрунтовні студії власних назв у художніх творах, літературно-художні антропоніми у творах Василя Сухомлинського вивчено частково, зокрема, детально не проаналізовано структурно-семантичних та стилістичних особливостей антропонімів текстів творів Василя Сухомлинського, не описано його індивідуально-авторської манери творення власних назв, що й зумовлює **актуальність і новизну роботи**.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх можна використати під час викладання лінгвістики тексту, стилістики української мови, для написання підручників і посібників із літературно-художньої антропонімії української мови, а також як ілюстративний матеріал для лекцій з літературно-художньої антропонімії. Результати дослідження будуть корисні і для роботи в школі, оскільки твори Василя Сухомлинського є в програмі з української літератури для загальноосвітніх шкіл. Зібраний матеріал можна використати і для укладання словника мови творів Василя Сухомлинського.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розділ ономастики, який вивчає власні імена людей: їхнє походження, поширення, структуру, соціальні, національні та інші властивості, називається антропоніміка.

На сьогодні у вітчизняній лінгвістиці сформувалися три ономастичні школи (Одеська – теоретичної ономастики, Донецька та Ужгородська – літературно-художньої антропонімії).

Однією з важливих проблем сучасної ономастики є дослідження антропонімікону художніх творів. Такі дослідження спрямовані на класифікацію антропонімів, їхнє виявлення в художньому тексті, характеристику особливостей їхнього функціонування.

Значний внесок у розвиток літературно-художньої антропонімії у вітчизняній лінгвістиці зробив Л. Белей. Охарактеризувавши літературно-художні антропоніми українських оригінальних літературно-художніх текстів різних жанрів кінця XVIII–

XX ст., дослідник визначив роль і статус літературно-художньої антропонімії в національній антропонімній системі, виокремив її ознаки, дослідив функціонально-стилістичні особливості літературно-художньої антропонімії в контексті становлення й розвитку нової української літературної мови, проаналізував вплив літературно-художньої антропонімії на формування й уніфікацію української антропоніміки.

Л. Белей вважає, що “надзвичайно широка палітра онімичних значень, які здатні виражати літературно-художні антропоніми, твориться здебільшого за допомогою одиниць базових рівнів мови. Протиставлення різних варіантів літературно-художніх антропонімів, або літературно-художніх антропонімів і реальних антропонімів на фонетичному, морфологічному, словотвірному, лексичному та синтаксичному рівнях української мови виступає головним інтралінгвальним чинником, що забезпечує широкі функціонально-стилістичні можливості власних назв персонажів” [1 : 23].

Л. Кричун, досліджуючи функції антропонімів в українському сатиричному романі, резюмує, що “робота письменника над антропонімним матеріалом передбачає добір власних назв із реального антропонімікону або створення нових онімів на основі існуючих у мові моделей і суспільних традицій. Антропонімна лексика створює історичне, культурне, побутове тло текстових ситуацій” [4 : 3].

У текстах художніх творів літературно-художні антропоніми є “важливим чинником, тому що письменники добирають іменування своїм персонажам, визначивши наперед їх соціальний статус, сімейний стан, національність, вік, особливості характеру, зовнішності, ставлення автора тощо. Імена не просто називають персонажа, виконуючи при цьому номінативну функцію, але своєю структурою й нашаруванням значень уводять героя в соціальне середовище художнього тексту. Використання певних форм антропонімів різними героями щодо однієї особи характеризують їх соціальний зв’язок і роль” [3].

Особливо важливе місце займають антропоніми в текстах дитячих творів. Адже в дитячих творах письменники вибудовують художньообразну систему з урахуванням вікових психологічних особливостей читацької аудиторії, зокрема мовленнєвих інтересів дітей молодшого шкільного віку. Найбільш актуальними з-поміж них виявляються потреби у словотворчості і загострений інтерес до власних назв.

У дитячому віці сприймання слова виявляється в особливому інтересі до структури слова, до його звукового наповнення. Т. Марченко, характеризуючи специфіку творення онімного простору повісті-казки Всеволода Нестайка “Незвичайні пригоди в лісовій школі”, зазначає, що “зі структури слова діти намагаються вивести інформацію про предмет, складниками слова мотивують його значення. Або ж нерідко творять власну форму слова, на їхню думку, більш вдалу для називання” [5 : 347–354].

Антропоніми виконують багато функцій, проте у художньому мовленні часто відбувається чітке виділення однієї із цих функцій. Інші дещо нівелюються й частково деактуалізуються, посідають другорядну позицію. Багатофункційність власних імен у художньому творі залежить від системи спеціальних засобів, з-поміж яких можна відзначити контекстуальне оточення та логічне або синтаксичне виділення. Як слушно зауважує О. Горбач, “усі антропоніми перебувають у тісних синтагматичних і парадигматичних зв’язках у межах онімного простору, одні складники якого є певним досвідом для сприйняття і розуміння реципієнтом інших” [3].

О. Сколоздра у статті “Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі” наголошує, що “дослідження онімного простору художнього

твору на синтагматичному та парадигматичному рівнях сприяє системному підходу до вивчення власних назв, оскільки оцінні та емоційно-експресивні конотації в художньому тексті трансформуються і стають текстуальними під впливом системних зв'язків власного імені з парадигматичним (тематичним) і синтагматичним (мовленнєвим) контекстом твору” [7 : 356].

О. Мороз також зазначає, що власні імена, які в художньому творі позначають головних героїв, стають тематичним словом. Вони невіддільні від дійової особи й сприймаються в асоціативному комплексі з нею, не лише вказують на позначуваний об'єкт, але й характеризують його [6].

Дослідивши антропонімію дитячої літератури жанру фентезі, М. Бережна зауважила, що в творах для дітей, зазвичай, використовуються імена головних героїв у зменшувальній формі, проте інколи герої одержують й повні (“дорослі”) імена з огляду на серйозні випробування, що чекають на них в оповіданнях. Отримання дитиною зменшувальної форми імені має спеціальні причини, як-от: молодша дочка із семи дітей, пестливе називання сина як вияв любові й турботи матері [2].

Визначальною для антропонімікону творів для дітей є їхня подвійна мотивація: мотиваційні зв'язки власних назв відповідають реальному іменнику, водночас антропонімічна система твору вмотивована асоціативними зв'язками в контексті змісту самого твору.

Антропоніми дитячих творів виступають в опозиції: персонажі реального світу мають “звичайні” імена, а персонажі вигаданого світу – часто імена, які не відповідають загальноприйнятому вживанню.

Для реалізації мети та завдання нашої наукової статті ми використали такі методи дослідження: описовий, кількісний, порівняння, узагальнення.

Мета дослідження – проаналізувати особливості літературно-художніх антропонімів у казках Василя Сухомлинського.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) проаналізувати особливості дослідження та аналізу художньої антропонімії в українській ономастиці;
- 2) висвітлити проблематику класифікації художньої онімної лексики;
- 3) охарактеризувати функції антропонімів у казках Василя Сухомлинського;
- 4) визначити специфіку дослідження літературно-художніх антропонімів;
- 5) проаналізувати літературно-художні антропоніми в казках Василя Сухомлинського.

Об'єкт дослідження – літературно-художні антропоніми.

Виклад основного матеріалу. Спостереження над літературною антропонімією Василя Сухомлинського показали, що його літературні твори насичені літературно-художніми антропонімами. Автор намагався забезпечити реалістичність і правдивість літературно-художніх антропонімів у соціально-побутових казках, де зображено події, наближені до реального життя селян, ретельно добирає власні назви персонажів чарівних казок, що розповідають про незвичайні події та пригоди дітей за участі фантастичних персонажів.

Антропоніми виступають в опозиції: персонажі реального світу мають традиційні імена, а персонажі чарівного світу – авторські неологізми чи алюзивні імена (*Працьовитий і Ледачий, Білокоса і Чорнокоса*).

Провідне місце в онімному просторі казок Василя Сухомлинського належить

стилістично маркованим літературно-художнім антропонімам. Такі антропоніми якомога точно характеризують персонажів, дають читачеві можливість скласти уявлення про них, відтворюють головні риси характеру, змальовують деталі портрета: *Ледар* – чоловік, який не любить працювати. *Ледачий* – чоловік, який свідомо уникає праці, не любить щось робити (негативні персонажі). *Подорожній* – чоловік, який перебуває в дорозі, подорожує. *Чорнокоса* – дівчина з чорною косою (особливості зовнішності). *Оксанка* – варіант імені дівчинки (вік людини). *Оксана* – ім'я дівчини: *Була вона вже дівчиною, високою, з чорною косою* (“Верба над ставком”).

У дитини сприймання слова передуює його осмисленню. “Виявляється це в загостреному інтересі до структури слова, до його звукової оболонки. Зі структури слова діти намагаються вивести інформацію про предмет, складниками слова мотивують його значення. Або ж нерідко творять власну форму слова, на їхню думку, більш вдалу для називання” [5 : 347].

Специфіка вживання у текстах казок антропонімів полягає у виконанні ними різних функцій. Розглянемо ці функції більш докладно.

Номінативна. Відтворюючи події казки, автор вдається до одноклємного та двоклємного іменування (*ім'я, апелятив + демінутив*), номінує персонажа ім'ям чи його похідним варіантом, зрідка використовує тріклємне іменування: *Намалював Павло троянду* (“Намальована троянда”). Називання хлопчика повним ім'ям вказує на дорослий вчинок дитини – художньо довершений малюнок. *Була собі одна бабуся. І мала вона онука Яшка й півника Золотого Гребінця* (“Золотий Гребінець”). Бабуся не названа, бо головним персонажем казки є *Яшко*. *Йшли мандрівники довго. Вони шукали Красу. Один з них був Людиною з Гарячим Серцем, інший – Людиною з Холодним Серцем* (“Людина з Гарячим Серцем”). Автор не дає імен мандрівникам-шукачам Краси, бо умовно поділяє людей за сприйняттям довкілля на два типи.

Локалізаційна. У казках використано сільський антропонімікон, Василь Сухомлинський творить картини селянського життя дітей, які зростають на лоні природи, допомагають батькам у веденні господарства, рано виявляють мистецький хист. Персонажами виступають діти, працюючі селяни й люди з яскраво вираженими рисами характеру. Автор добирає для персонажів християнські імена людей, максимально відтворюючи українські традиції: *У Віри народився син* (“Найщасливіша людина на землі”). *У старого селянина тяжко захворів єдиний син Михайлик* (“Веселка”).

Соціологічна. Антропонім є соціально значущим. У тексті казки ЛХА додатково підсилюється, оскільки людина є членом сільської громади, дідусем чи бабусею, батьком чи матір'ю, сином чи дочкою, тобто належить до певного суспільного стану, тому має професію чи володіє ремеслом, може бути вбогою чи заможною. Соціальну диференціацію персонажів у казках забезпечує модель *апелятивів + ім'я*: *син Петрусь, бабуся Марина*.

Експресивно-оцінна. Антропоніми-експресиви (зменшено-пестливі, зневажливо-згрубілі слова) набувають у казках емоційного навантаження. Для вираження експресивності автор вживає суфікси та експресивно марковані мовні одиниці. Розглянемо на прикладах. Варіанти імен зі зменшено-пестливими суфіксами *Наталочка, Михайлик, Петрусь* викликають симпатію у читача, інколи й співчуття – *Маленька Горбата*. Пестливість може виражати також означення: *маленький Сергійко*.

Експресивні лексичні одиниці відтворюють національну картину світоустрою через національні стереотипи уявлень народу про “добре / погане”, “гарне / потворне”,

“корисне / шкідливе”. Так, засуджуються *Живоїд*, *Нероба* (маркування *розм.*), *Ледар* (уживається також як *лайливе слово*). Негативні персонажі не приносять суспільству жодної користі й заслуговують на покарання: *Живоїд лежав на осонні, об’ївши пісень. Ледве почув він, як усе співає, так і лопнув зі злості* (“А пісня жива”). Із забаганки *Ледаря*: *Сонечко, пересунься, будь ласка, трохи вбік, мені жарко*. – навіть Сонце сміється: *Чи годиться, щоб Сонце пересувалось, куди Ледареві заманеться!* (“Ледар і Сонце”). *Нероба* хоч і прожив дев’яносто дев’ять років, але нічого корисного для суспільства не зробив, тому й показати йому немає чого (“Перед Справедливим Суддею”).

Автор підкреслює провідні риси персонажів, використовуючи замітники імен з позитивною семантикою: *Людина з Гарячим Серцем*, *Мудрий Чоловік*, *Працьовитий*.

Характеристична. У казках є замітники імен, які характеризують персонажа, значення ВН автор не пояснює і не коментує, тому читач має самостійно помірковувати й проаналізувати вживання таких антропонімів: *Ледачий*, *Людина з Холодним Серцем*, *Подорожній*.

Авторське ставлення до персонажів. До позитивних персонажів автор ставиться прихильно, з повагою, що виявляється на кількох рівнях:

- у позитивній авторській характеристиці. *Була собі на світі Мудра Людина. Вона придумала букви. Вирізала їх із березової кори, склала в козубець...* (“Пихата літера”);

- у мовній характеристиці. Допитливість дітей схвалюється. Так, у казці “Чорногуз і дівчинка” пестливий варіант імені *Наталочка* вжито чотири рази. Спостережливий хлопчик здатен побачити красу природи: *Прийшов Юрко вранці до ставка і бачить диво дивне* (“Кмітливий скляр”);

- через ланцюг вчинків. Хлопчик поводить як дорослий рибалка, що відтворено в послідовності дій: *накопавши черв’яків, пішов Мишко до ставу, поставив над водою коробочку з черв’яками. Наживив одного на гачок, закинув вудку й чекає, поки клюне* (“Хвалькуватий черв’як”).

Нейтральні імена в казках мають, як правило, дорослі персонажі: *молодичка Віра*, *дружина бідного селянина Марина*, *дівчина Оксана*, *брати-косарі Іван, Петро й Василь*, *Дідусь Опанас*, *прабабуся Надія*.

Так, у соціально-побутовій казці “Хто з’їв пиріжок?” імена мають тільки брати, які в лузі косили сіно. Ні матері, яка принесла в поле обід, ні подорожньому дідусеві автор не дає імен. Причина криється в тому, що брати вчинили гідно, тому їх важливо знати на ім’я. Імена головних персонажів, узяті з українського народного антропонімікону, *Іван*, *Петро* й *Василь* оспівані в народних піснях, згадуються в прислів’ях і приказках. Не відразу брати-косарі з’ясували, хто саме з’їв пиріжок, вони проходять моральне випробування, а гідний вчинок – брати віддали стомленому й зголоднілому дідусеві пиріжки, що залишились, – знімає підозру й робить братів щасливими, тепер вони *доброзичливо дивилися один одному в вічі*.

Зрідка *Василь Сухомлинський* називає дітей на повне ім’я, наприклад, коли вони відзначились гідними схвалення вчинками – *Ніна* ушанувала бабусю, *Павло* виконав якісний малюнок троянди: *Навіть краплі роси намалював* (“Намальована троянда”). Таким прийомом автор ставиться до дітей, як до дорослих.

Отже, однією з важливих проблем сучасної ономастики є дослідження антропонімікону художніх творів. Такі дослідження спрямовані на класифікацію антропонімів, їхнє виявлення і виокремлення в художньому тексті, характеристику їхніх особливостей та виконуваних функцій.

Список використаної літератури

1. Белей Л. О. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії. Ужгород, 2002. 176 с.
2. Бережна М. В. Антропонімія дитячої літератури жанру фентезі. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/2477>
3. Горбач О. С. Ономастикон українських сатирично-гумористичних текстів кінця XX – початку XXI століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Horbach_Olena/Onomastykon_ukrainskykh_satyrychno-umorystychnykh_tekstiv_kintsia_KhKh_pochatku_KhKhI_stolittia/
4. Кричун Л. Функції антропонімів у сучасному українському сатиричному романі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Кіровоград, 1998. 17 с.
5. Марченко Т. Специфіка творення онімного простору літературної казки для молодшого шкільного віку (на матеріалі повісті-казки Всеволода Нестайка “Незвичайні пригоди в лісовій школі”). *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Філологічна*. 2012. Вип. 56. Ч. 1. С. 347–354.
6. Мороз О. А. Оніми в художньому дискурсі Макса Кідрука (на матеріалі роману “Твердиня”). *Вісн. Донец. нац. ун-ту*. 2015. Вип. 1–2. URL: <file:///C:/Users/Nazar/Downloads/2569-D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5174-1-10-20160915.pdf>
7. Сколоздра О. Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі. *Вісн. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка*, 2010. Вип. 50. С. 355–360.

Джерела

Сухомлинський В. Щоб ти став кращим : казки та оповідання. Харків, 2020. 80 с.

References

1. Belej L. O. Nova ukrayinska literaturno-xudozhnya antroponimiya: problemy teorii ta istoriyi. Uzhhorod, 2002. 176 s.
2. Berezhna M. V. Antroponimiya dytyachoyi literatury zhanru fentezi. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/2477>
3. Horbach O. S. Onomastykon ukrayinskykh satyrychno-humorystychnykh tekstiv kineya XX -pochatku XXI stolittya : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Horbach_Olena/Onomastykon_ukrainskykh_satyrychno-umorystychnykh_tekstiv_kintsia_KhKh_pochatku_KhKhI_stolittia/
4. Krychun L. Funkciyi antroponimiv u suchasnomu ukrayinskomu satyrychnomu romani : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Kirovohrad, 1998. 17 s.
5. Marchenko T. Specyfika tvorennya onimnoho prostoru literaturnoyi kazky dlya molodshoho shkilnoho viku (na materialii povisti-kazky Vsevoloda Nestajka “Nezvyhajni pryhody v lisovij shkoli”). *Visnyk Lviv. un-tu. Seriya Filolohichna*. 2012. Vyp. 56. Chastyna 1. S. 347–354.
6. Moroz O. A. Onimy v xudozhnomu dyskursi Maksa Kidruka (na materialii romanu “Tverdinya”). *Visnyk Doneckoho nac. un-tu*. 2015. Vyp. 1–2. URL: <file:///C:/Users/Nazar/Downloads/2569-D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-5174-1-10-20160915.pdf>
7. Skolozdra O. Literaturno-xudozhnya onomastyka yak predmet doslidzhennya u vyshhij shkoli. *Visnyk Lviv. nac. un-tu imeni Ivana Franka*, 2010. Vyp. 50. S. 355–360.

Dzherela

Suxomlynskyj V. Shhob ty stav krashhym : kazky ta opovidannya. Xarkiv, 2020. 80 s.

**LITERARY-ARTISTIC ANTHROPONYMS IN FAIRY TALES
VASIL SUKHOMLYNSKY****Liudmyla Yursa
Ludmyla Havrylovska**

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Ukrainian Applied Linguistics
1, University Str., Lviv, 79001, Ukraine
phone: 032 239 43 55
e-mail: Lnuzhdak@ukr.net
e-mail: ludmyla.havrylovska@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3944-375X>
<https://orcid.org/0000-0002-7049-8559>*

Our research is devoted to the study of the literary heritage of Vasyl Sukhomlynskyi, in particular literary and artistic anthroponyms.

We determined the aspects that are dominant in the formation of the literary and artistic anthroponymicon of Vasyl Sukhomlynskyi.

Anthroponyms are an important element of an artistic work, as they contribute to the creation of an artistic image, help to realize the author's worldview. Proper names are included in the universal categories of artistic text.

The writer's work on the anthroponymic space of the artistic text involves the selection of own names from the real world or the creation of new names based on known models. Proper names help the reader to better perceive the artistic text, decipher the author's intention. Nowadays, linguists are increasingly interested in proper names in literary texts, as evidenced by numerous scientific studies.

LHA in the literary works of Vasyl Sukhomlynskyi are carefully selected, ensure the realism and veracity of the created images. In the analyzed texts, 41 literary and artistic anthroponyms were identified, which, in addition to the nominative function, also perform a localization, sociological, characteristic, expressive and evaluative function, and also determine the author's attitude to the character. The work revealed that the localization function is manifested in the fact that the author chooses Christian names for the characters – children of peasants, hardworking people, with pronounced character traits, reproducing Ukrainian traditions as much as possible. Vasyl Sukhomlynskyi's works represent a variety of subjects and plots, constitute an inseparable artistic whole, testify to the author's unique idiosyncrasy, which is particularly reflected in his own titles.

The peculiarities of research and analysis of artistic anthroponymy are revealed in the fact that linguists study the anthroponymy of an artistic text, focusing on people's proper names, their origin, structure, frequency of use, social and national characteristics. Scientists draw attention to the incompleteness and openness of the classification model of literary and artistic onyms, offering their own classifications of anthroponyms. In addition to the study of the structure of the Ukrainian onomasticon with the division of the anthroponymicon, scientists classify LHA according to the functional and stylistic load.

Key words: onomastics, anthroponyms, literary and artistic anthroponyms, linguistics.

*Стаття надійшла до редакції 25.04.2023
доопрацьована 30.04.2023
прийнята до друку 05.05.2023*